

Spis treści

AUTORZY	V
Przedmowa	VII

Część I

FILOZOFIA PIELĘGNIARSTWA	19
---------------------------------------	-----------

ROZDZIAŁ 1

Jolanta Górajek-Jóźwik

Wprowadzenie do filozofii pielęgniarstwa.....	21
1.1. Historyczne uwarunkowania rozwoju filozofii pielęgniarstwa.....	21
1.1.1. Pielęgniarstwo jako zawód	22
1.1.2. Pielęgniarstwo – przedmiot nauczania	23
1.1.3. Pielęgniarstwo – podsystem pielęgniarstwa.....	23
1.1.4. Pielęgniarstwo – dyscyplina naukowa.....	23
1.2. Filozofia, filozofia pielęgniarstwa, „filozofia” pielęgnowania	24
1.2.1. Filozofia	24
1.2.2. Filozofia pielęgniarstwa	25
1.2.3. Filozofia pielęgniarstwa a „filozofia” pielęgnowania	27
1.3. Filozofia pielęgniarstwa a jego istota.....	28
1.3.1. Istota pielęgniarstwa.....	30
1.4. Filozofia a misja pielęgniarstwa	31
<i>Zadania sprawdzające.....</i>	<i>32</i>
<i>Zadania do samodzielnego wykonania.....</i>	<i>32</i>
<i>Piśmiennictwo.....</i>	<i>33</i>
<i>Literatura do studiowania.....</i>	<i>33</i>

ROZDZIAŁ 2

Wiesława Ciechaniewicz

Wyznaczniki filozofii pielęgniarstwa	35
2.1. Filozofia pielęgniarstwa – wyznaczniki	35
2.2. Pielęgniarstwo: praktyka, nauka, teoria, wiedza	36
2.2.1. Pielęgniarstwo – praktyka	36
2.2.2. Pielęgniarstwo – nauka	39
2.2.3. Pielęgniarstwo – teoria.....	40

2.2.4. Pielęgniarstwo – wiedza	41
2.3. Pielęgniarka: rola i funkcje zawodowe	42
2.4. Zdrowie: przyjęte koncepcje i konsekwencje praktyczne	46
2.5. Społeczeństwo, człowiek – podmiot opieki pielęgniarstwa	49
Zadania sprawdzające.....	51
Zadania do samodzielnego wykonania.....	52
Piśmiennictwo.....	52
Literatura do studiowania.....	53

ROZDZIAŁ 3

Jolanta Górąjek-Jóźwik

Filozofia pielęgniarstwa polskiego	55
3.1. Proces dochodzenia do określenia filozofii pielęgniarstwa polskiego ..	55
3.1.1. Początki naukowego pielęgniarstwa w Polsce a zainteresowanie własną filozofią	57
3.2. Założenia i istota filozofii polskiego pielęgniarstwa.....	58
3.2.1. Istota filozofii pielęgniarstwa polskiego	60
3.3. Znaczenie i konsekwencje praktyczne	67
Zadania sprawdzające.....	69
Zadania do samodzielnego wykonania.....	69
Piśmiennictwo.....	69
Literatura do studiowania.....	70

Część II

WYBRANE DYSCYPLINY, Z KTÓRYCH PIELĘGNIARSTWO KORZYSTAŁO DLA POTRZEB WŁASNEGO ROZWOJU 73

ROZDZIAŁ 1

Zygmunt Pucko

Filozofia	75
1.1. Niektóre zagadnienia filozofii w strukturze formalnej pielęgniarstwa ...	77
1.1.1. Koncepcje o proveniencji fenomenologicznej.....	77
1.1.2. Egzystencjalizm.....	78
1.1.3. Hermeneutyka.....	83
1.1.4. Filozofia dialogu i spotkania.....	84
1.1.5. Filozofia życia.....	85
1.1.6. Strukturalizm.....	86
1.1.7. Personalizm	86
1.1.8. Duchowość.....	87

1.1.9. Estetyka	88
1.1.10. Etyka	89
<i>Zadania sprawdzające</i>	91
<i>Zadania do samodzielnego wykonania</i>	91
<i>Piśmiennictwo</i>	92
<i>Literatura do studiowania</i>	93
1.2. Filozofia troski w zarysie ogólnym	93
1.2.1. Troska jako pragnienie	94
1.2.2. Troska jako miłość	97
1.2.3. Troska jako intencjonalność	98
1.2.4. Troska jako ontologiczna podstawa ludzkiego bycia	99
1.2.5. Troska jako uprzednia dbałość o drugiego	103
1.2.6. Dynamizm troski	106
1.2.7. Aksjotropizm	107
1.2.8. Transkulturowy aspekt troski	108
1.2.9. Wnioski	109
1.2.10. Korzyści teoretyczne	109
1.2.11. Korzyści pragmatyczne	110
<i>Zadania sprawdzające</i>	110
<i>Zadania do samodzielnego wykonania</i>	111
<i>Piśmiennictwo</i>	111
<i>Literatura do studiowania</i>	112

ROZDZIAŁ 2

Ewa Humeniuk

Psychologia	113
2.1. Potrzeby, ich rola i wpływ na zachowanie się człowieka	114
2.1.1. Pojęcie potrzeby	114
2.1.2. Podziały potrzeb	116
2.1.3. Hierarchiczna teoria potrzeb A. Masłowa	117
2.1.4. Charakterystyka potrzeb psychicznych w teorii H. Murraya	119
<i>Zadania sprawdzające</i>	125
<i>Zadania do samodzielnego wykonania</i>	126
<i>Piśmiennictwo</i>	126
<i>Literatura do studiowania</i>	127
2.2. Stres i jego wpływ na organizm i zachowanie się człowieka	127
2.2.1. Biologiczna koncepcja stresu	128
2.2.2. Psychologiczna koncepcja stresu	129
2.2.3. Relacyjna koncepcja stresu	130
2.2.4. Wpływ stresu na życie człowieka	134
<i>Zadania sprawdzające</i>	134
<i>Zadania do samodzielnego wykonania</i>	135

Piśmiennictwo.....	135
Literatura do studiowania.....	136
2.3.Pojęcie adaptacji i jego rozumienie na gruncie teorii psychologicznych.....	136
2.3.1.Pojęcie przystosowania.....	137
2.3.2.Problematyka przystosowania w koncepcjach psychologicznych	141
Zadania sprawdzające.....	143
Zadania do samodzielnego wykonania.....	144
Piśmiennictwo.....	144
Literatura do studiowania.....	145

ROZDZIAŁ 3

Henryk Ogryzko-Wiewiórowski

Socjologia.....	147
3.1.Zachowania w życiu społecznym	149
3.2.Interakcje społeczne.....	151
3.3.Działania społeczne	155
3.3.1.Koncepcja działań społecznych Maxa Webera	156
3.3.2.Koncepcja działań społecznych Floriana Znanieckiego	157
3.4.Stosunki społeczne	160
3.5.Role społeczne	162
3.6.System społeczny	163
3.7.Wsparcie społeczne	174
Zadania sprawdzające.....	177
Zadania do samodzielnego wykonania.....	177
Piśmiennictwo.....	178
Literatura do studiowania.....	179

ROZDZIAŁ 4

Bogumiła Kwiatkowska-Kowal, Genowefa Koć-Seniuch

Pedagogika – nauka o wychowaniu i kształceniu człowieka	181
4.1.Tradycje i rozwój myśli pedagogicznej.....	181
4.1.1.Pojęcia podstawowe, idee i nurty pedagogiczne	182
4.1.2.Wyzwania współczesności	186
4.1.3.Przedmiot badań i struktura pedagogiki	189
Zadania sprawdzające.....	193
Zadania do samodzielnego wykonania.....	193
Piśmiennictwo.....	193
Literatura do studiowania.....	194
4.2. O wychowaniu.....	195
4.2.1. Pojęcia związane z procesem wychowania	195

4.2.2. Struktura procesu wychowania.....	199
<i>Zadania sprawdzające.....</i>	206
<i>Zadania do samodzielnego wykonania.....</i>	206
<i>Piśmiennictwo.....</i>	207
<i>Literatura do studiowania.....</i>	207
4.3. Problemy kształcenia	208
4.3.1. Co wiemy o nauczaniu-uczeniu się	208
4.3.2. Cele i wyniki kształcenia.....	210
4.3.3. Treści i programy kształcenia.....	211
4.3.4. Modele kształcenia (nauczania-uczenia się) i związane z nimi metody	212
4.3.5. Praca nad sobą – rola samokształcenia	220
<i>Zadania sprawdzające.....</i>	222
<i>Zadania do samodzielnego wykonania.....</i>	223
<i>Piśmiennictwo.....</i>	223
<i>Literatura do studiowania.....</i>	223

Część III

TEORETYCZNE PODSTAWY PIELĘGNIARSTWA..... 225

ROZDZIAŁ 1

Jolanta Górąjek-Jóźwik

Dorobek pielęgniarstwa w zakresie teorii.....227

1.1. Historyczne uwarunkowania rozwoju teorii pielęgniarstwa.....	227
1.2. Systemy pojęć, struktury pojęciowe w pielęgniarstwie, modele pielęgniarstwa, teorie pielęgniarstwa	230
1.2.1. Systemy pojęć, struktury pojęciowe w pielęgniarstwie	231
1.2.2. Modele, modele pielęgniarstwa	231
1.2.3. Teoria, teoria naukowa, teorie pielęgniarstwa.....	232
1.3. Kryteria podziału teorii pielęgniarstwa	236
<i>Zadania sprawdzające.....</i>	238
<i>Zadania do samodzielnego wykonania.....</i>	239
<i>Piśmiennictwo.....</i>	239
<i>Literatura do studiowania.....</i>	240

ROZDZIAŁ 2

Kazimiera Zahradniczek, Małgorzata Marć, Jolanta Górąjek-Jóźwik

Wkład polskich pielęgniarek w rozwój teorii – wybór treści241

Kazimiera Zahradniczek

2.1. Teresa Kulczyńska.....	241
2.1.1. Życie i działalność zawodowa	242

2.1.2.Wkład w rozwój teoretycznych podstaw pielęgniarstwa	245
2.1.3.Pojęcia wyodrębnione i wartościowane przez T. Kulczyńską	245
<i>Zadania sprawdzające</i>	248
<i>Zadania do samodzielnego wykonania</i>	249
<i>Piśmiennictwo</i>	249
<i>Literatura do studiowania</i>	249
<i>Małgorzata Marć</i>	
2.2.Hanna Chrzanowska	250
2.2.1.Życie i działalność zawodowa	250
2.2.2.Wkład w rozwój teoretycznych podstaw pielęgniarstwa	255
2.2.3.Pojęcia wyodrębnione i wartościowane przez H. Chrzanowską	255
<i>Zadania sprawdzające</i>	258
<i>Zadania do samodzielnego wykonania</i>	258
<i>Piśmiennictwo</i>	259
<i>Literatura do studiowania</i>	260
<i>Jolanta Górąjek-Jóźwik</i>	
2.3.Rachela Hutner	261
2.3.1.Życie i działalność zawodowa	261
2.3.2.Wkład w rozwój teoretycznych podstaw pielęgniarstwa	264
2.3.3.Pojęcia wyodrębnione i wartościowane przez R. Hutner	265
2.3.4.Model graficzny obrazujący założenia R. Hutner	268
<i>Zadania sprawdzające</i>	269
<i>Zadania do samodzielnego wykonania</i>	269
<i>Piśmiennictwo</i>	269
<i>Literatura do studiowania</i>	270

Część IV

WYBRANE TEORIE PIELĘGNIARSTWA 271

ROZDZIAŁ 1

Stefania Poznańska

Istota wielkiej teorii/koncepcyjnego modelu pielęgniarstwa

F. Nightingale.....273

1.1.Życie i złożona działalność Florence Nightingale	273
1.2.Filozoficzne podstawy teorii pielęgniarstwa F. Nightingale	277
1.3.Model pielęgniarstwa F. Nightingale i jego podstawowe pojęcia	279
1.3.1.Człowiek/osoba	281
1.3.2.Zdrowie	282
1.3.3.Środowisko	282
1.3.4.Pielęgniarstwo	283
1.4.Model graficzny obrazujący założenia F. Nightingale	284

1.5. Teoria F. Nightingale a praktyka pielęgniarska	285
Zadania sprawdzające	286
Zadania do samodzielnego wykonania	287
Piśmiennictwo	287
Literatura do studiowania	287

ROZDZIAŁ 2

Małgorzata Marć, Wiesława Ciechaniewicz

Istota teorii pielęgniarstwa zorientowanych na potrzeby podmiotu opieki (na przykładzie V. Henderson i D. Orem).....289

Małgorzata Marć

2.1. Virginia Henderson	289
2.1.1. Życie i działalność zawodowa	290
2.1.2. Podstawowe pojęcia wykorzystane dla potrzeb opieki	291
2.1.3. Model pielęgniarstwa według Virginii Henderson	292
2.1.4. Teoria V. Henderson – konsekwencje praktyczne	294
Zadania sprawdzające	298
Zadania do samodzielnego wykonania	298
Piśmiennictwo	298
Literatura do studiowania	298

Wiesława Ciechaniewicz

2.2. Dorothea Orem	299
2.2.1. Życie i działalność zawodowa	299
2.2.2. Podstawowe pojęcia wykorzystane dla potrzeb teorii	300
2.2.3. Model graficzny obrazujący założenia D. Orem	306
2.2.4. Teoria D. Orem – konsekwencje praktyczne	310
Zadania sprawdzające	312
Zadania do samodzielnego wykonania	312
Piśmiennictwo	313
Literatura do studiowania	313

ROZDZIAŁ 3

Jolanta Górąjek-Jóźwik, Danuta Zarzycka, Krystyna Jaracz

Istota teorii pielęgniarstwa zorientowanych na systemowe podejście do podmiotu opieki (na przykładzie M. Rogers, B. Neuman i C. Roy)315

Jolanta Górąjek-Jóźwik

3.1. Życie i działalność zawodowa Marthy Rogers	315
3.1.1. Podstawowe pojęcia wykorzystane dla potrzeb teorii	317
3.1.2. Model graficzny obrazujący założenia M. Rogers	321
3.1.3. Teoria M. Rogers – konsekwencje praktyczne	321
Zadania sprawdzające	322

Zadania do samodzielnego wykonania.....	323
Piśmiennictwo.....	323
Literatura do studiowania.....	323

Danuta Zarzycka

3.2. Życie i działalność zawodowa Betty Neuman.....	324
3.2.1. Podstawowe pojęcia wykorzystane dla potrzeb teorii.....	325
3.2.2. Model graficzny obrazujący założenia B. Neuman.....	329
3.2.3. Teoria Betty Neuman – konsekwencje praktyczne	331
Zadania sprawdzające.....	333
Zadania do samodzielnego wykonania.....	334
Piśmiennictwo.....	334
Literatura do studiowania.....	335

Krystyna Jaracz

3.3. Życie i działalność zawodowa siostry Callisty Roy.....	335
3.3.1. Podstawowe pojęcia wykorzystane dla potrzeb Modelu Adaptacji	337
3.3.2. Model graficzny obrazujący założenia C. Roy	339
3.3.3. Teoria C. Roy – konsekwencje praktyczne	342
Zadania sprawdzające.....	344
Zadania do samodzielnego wykonania.....	344
Piśmiennictwo.....	345
Literatura do studiowania.....	345

ROZDZIAŁ 4

Irena Wrońska

Istota teorii pielęgniarstwa zorientowanych na relacje pomiędzy pielęgowanym a pielęgnującym (na przykładzie H. Peplau i J. Watson)	347
--	------------

4.1. Życie i działalność zawodowa Hildegard Peplau i Jean Watson.....	347
4.1.1. Podstawowe pojęcia specyficzne dla teorii zorientowanych na relacje między pielęgowanym a pielęgnującym.....	349
4.1.2. Filozofia i nauka o pielęgniarstwie jako o opiekuńczości J. Watson.....	351
4.1.3. Modele graficzne obrazujące założenia H.E. Peplau i J. Watson	353
4.1.4. Teoria H. Peplau i J. Watson – konsekwencje praktyczne.....	356
Zadania sprawdzające.....	357
Zadania do samodzielnego wykonania.....	357
Piśmiennictwo.....	358
Literatura do studiowania.....	358

ROZDZIAŁ 5

Barbara Janus

Istota pielęgniarstwa transkulturowego M. Leininger.....359

5.1. Życie i działalność zawodowa Madeleine Leininger.....359

5.1.1. Podstawowe pojęcia wykorzystane dla potrzeb teorii.....361

5.1.2. Model graficzny obrazujący założenia M. Leininger.....365

5.1.3. Teoria M. Leininger – konsekwencje praktyczne367

*Zadania sprawdzające.....369**Zadania do samodzielnego wykonania.....369**Piśmiennictwo.....370**Literatura do studiowania.....370*

ROZDZIAŁ 6

Jolanta Górąjek-Jóźwik

Charakterystyka teorii pielęgniarstwa371

6.1. Elementy wspólne teorii pielęgniarstwa371

6.1.1. Pojęcia373

6.1.2. Założenia373

6.1.3. Teorie375

6.2. Teorie pielęgniarstwa a zindywidualizowane pielęgnowanie: proces pielęgnowania i *Primary Nursing* – istota i wybrane relacje.....375

6.2.1. Teorie pielęgniarstwa.....376

6.2.2. Proces pielęgnowania.....377

6.2.3. *Primary Nursing*378*Zadania sprawdzające.....379**Zadania do samodzielnego wykonania.....379**Piśmiennictwo.....379**Literatura do studiowania.....380*

Część V

PRAKTYCZNO-TEORETYCZNO-FILOZOFICZNY**WYMIAR WSPÓŁCZESNEGO PIELĘGNIARSTWA..... 381**

ROZDZIAŁ 1

Wiesława Ciechaniewicz, Jolanta Górąjek-Jóźwik

Pielęgniarstwo budowane na doświadczeniu, oparte na podstawach naukowych i przyjętych założeniach filozoficznych.....383

Wiesława Ciechaniewicz

1.1. Istota i znaczenie doświadczenia w procesie rozwoju pielęgniarstwa.383

*Zadania sprawdzające.....396**Zadania do samodzielnego wykonania.....396*

Piśmiennictwo.....	396
Literatura do studiowania.....	397

Jolanta Górajek-Jóźwik

1.2.Istota i znaczenie badań naukowych i teorii w procesie rozwoju pielęgniarstwa.....	397
Zadania sprawdzające.....	401
Zadania do samodzielnego wykonania.....	401
Piśmiennictwo.....	401
Literatura do studiowania.....	402

Wiesława Ciechaniewicz

1.3.Filozofia pielęgniarstwa – znaczenie dla pielęgniarstwa oraz dawców i biorców opieki pielęgniarstwiej	402
1.3.1.Funkcje filozofii pielęgniarstwa.....	403
1.3.2.Znaczenie filozofii dla dawców i biorców opieki	404
Zadania sprawdzające.....	405
Zadania do samodzielnego wykonania.....	405
Piśmiennictwo.....	405
Literatura do studiowania.....	406

ROZDZIAŁ 2

Lesław Niebrój

Pielęgniarstwo jako nauka	407
2.1.Nauka jako droga do prawdy.....	407
2.1.1. Miejsce pielęgniarstwa w strukturze nauk.....	409
2.1.2.Metoda naukowa w pielęgniarstwie	412
Zadania sprawdzające.....	418
Zadania do samodzielnego wykonania.....	418
Piśmiennictwo.....	418
Literatura do studiowania.....	420

Indeks	421
---------------------	------------